

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 532/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Martinom Olosom, advokátom, Karola Kašjaka 1, Rajecké Teplice, proti rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 18 Cb/47/2020-835 z 5. októbra 2022 a rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 13 Cob/20/2023 z 28. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18 Cb/47/2020-835 z 5. októbra 2022 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Cob/20/2023 z 28. júna 2023. Navrhuje napadnutý rozsudok okresného súdu a napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že v spore obchodnej spoločnosti [REDACTED] (ďalej len „žalobkyňa“), proti sťažovateľovi (žalovanému) o neúčinnosť právneho úkonu okresný súd rozsudkom č. k. 18 Cb/47/2020-835 z 5. októbra 2022 rozhodol, že zmluva o prevode vlastníctva bytu a zmluva o zriadení vecného bremena z 26. septembra 2013, ktorou došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu ku konkrétne špecifikovanej nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území [REDACTED], sú voči žalobkyni neúčinné. Zároveň rozhodol, že žalobkyňa má proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % [§ 255 ods. 1

Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) v spojení s § 455 a § 396 ods. 3 CSP)] a že o výške náhrady trov konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti uvedeného rozsudku (§ 262 ods. 2 CSP).

3. Proti rozsudku okresného súdu (bod 2) sťažovateľ podal odvolanie, v ktorom mu vytkol s poukazom na predchádzajúce uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3Obdo/90/2019 z 24. júna 2020, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 13 Cob/215/2018-424 z 29. mája 2019 a rozsudok okresného súdu č. k. 18 Cb/121/2016-305 z 30. novembra 2017 a vec v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, že vzhľadom na aktuálny predmet konania nesprávne rozhodol o nároku na náhradu trov konania. Z hľadiska celého predmetu konania bola totiž podľa názoru sťažovateľa žalobkyňa neúspešná v rozsahu 75 % a úspešná iba v rozsahu 25 %.

4. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd rozsudkom č. k. 13 Cob/20/2023 z 28. júna 2023 potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 18 Cb/47/2020-835 z 5. októbra 2022 v napadnutom prvom výroku. Krajský súd zároveň zmenil druhý výrok uvedeného rozsudku okresného súdu tak, že žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov súdneho konania (§ 388 CSP). V tejto súvislosti krajský súd vyslovil nesúhlas s tvrdením sťažovateľa, že jeho úspech bol v rozsahu 75 %, *„pretože žalobou vymedzený predmet konania, a to určenie neúčinnosti právnych úkonov (rozsah), bol zrejmý a jasný v priebehu celého súdneho konania a týkal sa určenia neúčinnosti právnych úkonov, a to v časti prevodu vlastníckeho práva, na čom nič nemení to, že žalobca tieto právne úkony označil v súlade s ich písomným vyhotovením. Úspech žalovaného tak predstavoval 50 % k predmetu konania a jeho neúspech 50 %, čo bol úspech žalobcu.“*. Krajský súd zároveň rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP), keďže v odvolacom konaní boli úspešní tak žalobkyňa, ako aj sťažovateľ.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] tvrdí, že krajský súd sa neorientoval v tom, čo bolo predmetom konania od počiatku a čo ostalo predmetom konania po kasácii uznesením najvyššieho súdu č. k. 3Obdo/90/2019 z 24. júna 2020, preto o nároku na náhradu konania rozhodol v hrubom rozpore s obsahom súdneho spisu. Podľa názoru sťažovateľa nie je prípustné ani ústavne udržateľné a konformné, aby všeobecné súdy pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania a aplikácii zásady úspechu vo veci deklarovali fiktívny a nereálny predmet konania v extrémnom rozpore s celým obsahom súdneho spisu a ustálili iný predmet konania, než aký je v skutočnosti. Uvedené pochybenie okresného súdu a krajského súdu sa negatívne premietlo do obsahu výrokov o nároku na náhradu trov konania v zjavný neprospech sťažovateľa a zároveň došlo k zjavnému zvýhodneniu v prevažnej miere neúspešnej žalobkyne.

6. Sťažovateľ vo vzťahu k vyčerpaniu právnych prostriedkov, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, uvádza, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu *„dovolanie vo veci samej ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustné z dôvodu nesplnenia procesno-*

formálnych podmienok... Proti výroku rozsudku o nároku na náhradu trov konania... dovolanie nie je ex lege prípustné, keďže odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. “.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom okresného súdu č. k. 18 Cb/47/2020-835 z 5. októbra 2022 (bod 2) a rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Cob/20/2023 z 28. júna 2023 (bod 4), ktorým sťažovateľ s poukazom na zásadu úspechu tej-ktorej strany vo veci vytýka nesprávnu aplikáciu relevantných procesných noriem upravujúcich ne/priznanie nároku na náhradu trov konania (bod 5).

8. Rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čl. 36 ods. 1 listiny) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku. Procesné predpisy, ktoré upravujú náhradu trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom okresného súdu

9. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 355 ods. 2 CSP). Odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania [§ 357 písm. m) CSP]. Uvedený opravný prostriedok sťažovateľ využil (bod 3) a krajský súd o ňom rozhodol rozsudkom č. k. 13 Cob/20/2023 z 28. júna 2023, čo viedlo ústavný súd k odmietnutiu ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu

10. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

11. Ako bolo uvedené (bod 8), nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, preto otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu, je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, t. j. z hľadiska vzťahu výsledku správania žalovaného k požiadavkám žalobcu.

12. Z dnes už ustálenej judikatúry ústavného súdu [napr. I. ÚS 275/2018 (ZNaU 74/2018), I. ÚS 387/2019, I. ÚS 196/2021, I. ÚS 255/2021, III. ÚS 529/2021, III. ÚS 281/2021, IV. ÚS 34/2021 (ZNaU 71/2021), IV. ÚS 268/2022, I. ÚS 2/2023 a iné] nesporne vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu v otázke nároku na náhradu trov konania je rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Zákonné ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. To platí bez ohľadu na to, či odvolací súd rozhodoval o odvolaní v časti nároku na náhradu trov konania alebo o nich ako súd rozhodol sám, ako tomu bolo v danej veci.

13. Cez optiku uvedeného ústavnoprávneho prístupu bolo tak v okolnostiach prejednávanej veci adekvátne postupovať aj v tomto prípade, pretože ústavnou sťažnosťou napadnuté výroky rozsudku krajského súdu sú rozhodnutiami, ktorými krajský súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania (nie o výške trov konania, pozn.). Ide teda o rozhodnutia, ktorými sa pred krajským súdom ako súdom odvolacím konanie o tomto nároku s konečnou platnosťou skončilo, a bolo ich tak možné z dôvodov zmätočnosti podľa § 420 CSP podrobiť prieskumu dovolacieho súdu.

14. V tomto kontexte neobstojí tvrdenie sťažovateľa o neprípustnosti dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu (bod 6).

15. Sťažovateľ mal k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok, ktorým sa mohol domáhať ochrany svojich práv a oprávnených záujmov pred dovolacím súdom, v ktorého právomoci bol aj prípadný záver o danosti tvrdenej vady zmätočnosti podľa § 420 CSP, čo však podľa zistenia ústavného súdu neurobil.

16. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre neprípustnosť [§ 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde].

17. Sťažovateľ si nemôže zamieňať prieskumnú právomoc všeobecného súdu rozhodujúceho o opravnom prostriedku (vrátane prieskumu najvyššieho súdu v dovolacom konaní) s posúdením rozhodnutia všeobecného súdu (iného orgánu verejnej moci) v konaní o ústavnej sťažnosti. Ústavný súd nerozhoduje v predmetnej veci patriacej do právomoci všeobecných súdov, teda nerieši „kauzu“, ale posudzuje „len“ ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia. Ak by aj sám dospel (pri riešení na úrovni zákona alebo skutkového stavu) k odlišným záverom (čo sa však v danej veci nestalo), nie je to dôvod na zrušenie ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, ak subjekt rozhodovania odôvodnil svoje závery dostatočnými a bez zjavného excesu produkovanými úvahami na svojej, teda zákonnej alebo podzákonnej úrovni (IV. ÚS 399/2022). Okrem toho úspech strany v konaní ohľadom náhrady trov (§ 255 CSP) sa posudzuje z hľadiska jej úspechu vo veci samej,

nie z pohľadu jej úspechu v čiastkovej otázke procesnoprávného významu [m. m. IV. ÚS 455/2022 (ZNaU 52/2022)]. Ak teda odvolací súd žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov súdneho konania, majúc ich pomerný úspech za vyrovnaný (50 % ku 50 %), tento jeho názor v celkových okolnostiach danej veci nemožno považovať za extrémne vybočujúci z princípu spravodlivosti, ktorý je spôsobilý zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny vo vzťahu k základným právam na súdnu ochranu a na ochranu majetku sťažovateľa.

18. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. októbra 2023

Jana Baricová
predseda senátu